

ЗА ИНФОРМАЦИЯТА

ДОЦ. Д-Р РАДИ КАБАИВАНОВ

ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ ПО АГРОБИЗНЕС И РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНИТЕ

ABOUT INFORMATION

ASSOC. PROF. RADİ KABAIVANOV, Ph.D.

UNIVERSITY OF AGRIBUSINESS AND RURAL DEVELOPMENT

Резюме

Думата “информация” лавинообразно заля света и се превърна в емблематичен знак за съвременния етап от неговото развитие. За думата “информация”, за феномена “информация” е писано много. Въпросът за същността и определянето на понятието информация обаче и до днес остава открит. Отговорът на този въпрос става все по-нужен и основополагащ за разкриването на фундаменталната същност на мирозданието. Търсенето на отговора налага отказване от остарели и неверни доктрини и формиране на нов поглед към информацията. Поглед, в който информацията да получи полагаемият статус на мега категория, равна на пространството и времето, и нейното симбионизиране с тях в “информационно – пространствено – времеви континиум”. Поглед, при който информацията да излезе от прегръдката на тесни, произволни и неверни твърдения и да получи нов хоризонт като пораждаване и натрупване на образи. Поглед, който открехва вратата към същността на мирозданието.

Ключови думи: информация, информационно-пространствено-времеви континиум

Abstract

The word “information” is flooded in an avalanche way in the world and become emblematic and concretized sign of the contemporary stage of the development of the world. There are a lot of writings and lecturers for the word “information” and about the phenomenon of “information”.

The question of the essence and the character and the explanation of the meaning of information still is unrevealed. The answer of this question becomes more and more needed and fundamental for the revelation of the core and matter of the

world. The searching of the answer imposes a refusal from the obsolete and incorrect doctrines and a formation of a new vision of the information. A view in which information receives prescribed status of mega category equal to the space and time and their symbiosis with the “information – space – time continuum”. A view - in which the information will come out of the narrow, coincidence and untrue assertions and receive new horizon in a matter of images and creation. A look at information, which opens the gate to the world and the place of information in it.

Key words: information, information-space-time continuum

Думата информация еуфоризира света. Тя стана обиходна и придоби употреба в широк диапазон от близки и далечни значения. Още по-широко е използването на термина като прилагателно за характеризирани и най-вече за модернизирани и привнасяне на иновационна натовареност на протичащите в съвременното явления и процеси. Така информацията и нейните производни се превърнаха в емблематичен и характеристичен знак на съвременния етап от развитието на света. За думата информация (като термин и понятие) и за “феномена” информация е писано много. Създаването на много широка гама научни, псевдонаучни и откровено субективно-потребителски изследвания (в широк и в тесен смисъл) би трябвало да предполага изкристализирането на едно общоприето и неоспоримо определение за информация. Широкото натрупване на многообразни изследвания и формулираните от тях определения обаче не водят до извеждането на определение с такова качество. Това е обективно предопределено от обстоятелството, че в предмета на изследването се поставя не истинната същност на

информацията, а повърхностно-периферни проявления на тази същност или явления и процеси се натоваарват субективно с роли на информационни обекти и субекти.

Без претенции за абсолютна истинност, но с висока степен на убеденост си позволяваме да изкажем основания за обективизиращата се необходимост от нов поглед към информацията и протичащите истинни информационни процеси.

Безспорен авторитет в болшинството изследвания и публикации за информацията е К. Шенон. Той е основан на математическата теория за пренасяне на сигнали (аналогови и цифрови) в канал за комуникация от устройство излъчващо сигнала до устройство получаващо сигнала. Безспорно е, че в процеса на пренасяне на сигнали между тези устройства намаляването на ентропията (шума) в канала за връзка повишава точността (верността, достоверността) на сигналите, които постъпват в приемащото устройство. Тази вярна зависимост между шума (ентропията) в канала за предаване и резултата от това предаване в приемащото устройство става основополагащо за десетилетия напред и в изследванията за информацията. Красивата формула от математическата теория на К. Шенон се изважда от конкретната си същност в канала за предаване и приемане на сигнали и се натоваарва с некореспондиращо с нея обобщаващо твърдение, че с намаляване на ентропията нараства информацията.

Приелите за опорна точка формулата на К. Шанон автори полагат невероятни усилия да я универсиализират и да я утвърдят като неподлежаща на доказване аксиома и да я поставят в основата на развивана от тях теория на информацията. Както се вижда от многобройните публикации десетилетия наред това (с или без уговорка) се отдава. В резултат на това се формира и определение за понятието информация. Многократното му повтаряне (дори преоткриване) довежда до това, че в учебниците заляга твърдението, че с намаляването на ентропията нараства информацията.

Простият, но основен въпрос към това определение е „какво в него и къде в него е информацията“. Плеядата автори и изследователи не дават отговор на този въпрос. Нещо повече. Те не само, че не търсят отговора на този въпрос, но дори не го поставят (индикират). Те априори го игнорират. Когато е невъзможно избягването на този въпрос опростенчески се подменя

предмета на изследването или самото изследване се подчинява на частно-научни потребителски цели.

Макар и силно разпространено определянето на информацията чрез намаляване на ентропията не е единствено и в литературата и в научните изследвания. Публикувани са десетки определения за информация. Те варират от опитите за общофилософско определяне на информацията като свойство на материята, като обективно отражение на реалната действителност, като абстрактен феномен до множество от определения на информацията обслужващи частни научни или практически задачи.

Друга особеност на посветените на информацията публикации е изобилието от признаци за класифициране и дефиниране на множества видове информация. Най-малкото е странно обаче, че се класифицира нещо, което не е определено като понятие. Дефинират се видове информация, които нямат и не биха могли да имат съпричастност с истинската същност на информацията.

Въпреки широкото многообразие от изследвания и публикации за информацията въпросът за нейната истинска същност остава открит. Поради това е нормално да се твърди, че отговорът на този въпрос не може да бъде даден в традиционната плоскост на досегашните изследвания и публикации. Отговорът за истинската същност на информацията е извън тях, около тях, но не и в тях.

Двете категории материя и енергия в тяхна балансирана взаимосвързаност са приети като основополагащи във философията и протичащите процеси на опознаване на света. Без да отричаме тяхната значимост в реалния свят и отреденото им място на основни философски категории във фундамента на науката ще си позволим да се отклоним (дори да се откажем) от общоприетия поглед към тях и да вникнем в тяхната тясна интеграционна обусловеност с не по-малко фундаменталните понятия информация, пространство и време.

Всеки момент (ежесекундно) пред нас текат процеси, които ние приемаме като догматична предопределеност или не вникваме достатъчно в тяхната дълбочинна същност. Така е било милиарди години. Светът се е сътворявал. Ключът на това сътворяване е бил винаги пред погледа на човечеството и заедно с това е оставал невидим за емперичната наука.

Без ни най-малко да се омаловажава исторически сложилата се наука и

обществените научни изследвания осигурили пътя към научно-техническия прогрес може да се излезе от традиционното възприемане на околния свят и да се погледне на този свят от по-различна гледна точка. Различният поглед е плодотворен дори в своята хипотетичност.

Различната отправна точка може да даде едно ново поглеждане и осмисляне на реалната същност (на живота) на света, в който живеем. Добре познат, изучен и описан от емперичната наука е процесът на цикъла на съществуването на растенията и животните, на живата и “неживата” природа. Процесът е добре познат на нивото на емперичната ни наука. Тя е в състояние да изучи и точно да измери материята и енергията в техните проявления.

Така например, може да се твърди, че науката е създала инструментарий, с който да може да се измери точно материята и енергията в едно семенце и да се опише последващия цикъл от покълването на това семенце през периода на неговото развитие до крайната фаза на възпроизвеждането на нови семена и умиране на растението. Науката направи много и за откриването и разчитането на генетичния код. Намери решения и за модифициране на генетичния код. Количественото натрупване на научните изследвания в тази област формира мнение, че много е изучено и е намерено обяснение и решения на много от протичащите процеси и явления. От традиционната гледна точка утвърждаването на такова мнение не е лишено от основания.

За малкото семенце на домата традиционната гледна точка обаче не дава достатъчно ясен отговор (не дава и неясен отговор) на въпроса как изграждащата го нищожна материя и еквивалентната на нея енергия реализират реалното му генно определено развитие през пълния цикличен кръговрат от семето родител през развитието на растението до раждането на семената деца и естественото умиране на растението. Отговорът, че този цикъл е заложен в генетичния код на растението не е неверен. Той обаче не би могъл да бъде приет за пълен тъй като самият код се нуждае от механизъм за неговото реализиране във времето и пространството. Кодът в семенцето предопределя генната структура на конкретното растение. В семенцето кодът е в застинал (спящ) вид. Необходим е пусков фактор и съответните условия (среда и средства) за неговото активиране (събуждане). Най-вече е необходимо пораждането на първия образ от генетичната даденост на растението. Този породен образ е първичното главно и определящо. Той е първият образ

породен от кода и пусковия фактор (средата и условията). Той е първият образ в механизма (процеса, технологията) за пораждането на последващи образи. Именно той е в основата на процеса на изпълването на породения образ с живот и последващо пораждане на нов образ, който от своя страна поражда следващия образ в жизнения цикъл на растението. Животът на растението е непрекъснато пораждане на образи.

Аналогичен е жизненият цикъл и на животинския свят в цялото негово многообразие.

Предельно ясно е, че нищожно малката първоначална материя и енергия не са достатъчни да осигурят реализирането на цялостния жизнен цикъл. Те са само минимално необходимата материя и енергия. Те са среда и средство, в които породения пусков фактор поражда първичния образ от генетичния код или от генетичните кодове. Генетичният код (генетичните кодове) и пускният фактор са необходимото условие за пораждане на първия образ и началото на пораждане на поредицата образи на жизнения цикъл.

Обективната реалност позволява да се твърди, че минималната първоначална материя на яйцеклетката и сперматозоида не са достатъчни като материя и енергия да възпроизведат творението на живота – човека. Те като среда и средство са безусловно необходимото, но не и достатъчното условие за възникването на живот. Както и при растителния и при другия животински свят, така и за живота на човека е определящо пораждането на първия образ и поставянето на началото за пораждане на поредицата пораждани образи на жизнения цикъл на всеки човек. Животът и на човека е непрекъснато пораждане на образи.

Непрекъснатото пораждане на образи логически би следвало да се разпростира и върху социума в който живее човечеството.

Внимателното вглеждане в съществуването на човешкия род разкрива обективната първичност на пораждането на образа от генетичните кодове (на мъжа и жената) и наличния пусков фактор. С пораждането на първия образ се полага началото на непрекъснато пораждане на последващи образи. Безспорен многопосочен интерес представлява факта, че на пораждането на образа е предоставена висока степен на свобода в определени граници. Тези граници могат да пулсират в по-голям или по-малък диапазон но не може да бъдат преминавани.

Достигането и преминаването на допустимия граничен хоризонт поражда образ на умиране на живота и прекратява пораждането на образи от този порядък.

С риск за обвиняване в прекалено опростяване може да се направи логична аналогия с процеса на възникването и съществуването на Вселената. При преминаването на граничния хоризонт на плътността на материята се освобождава натрупаната колосална енергия и се реализира големия взрив. Популярният изказ за Големия взрив е, че достигналата висока степен на плътност материя се разпилява с висока скорост в хаотични шрапнели. Широко разпространено е мнението (твърдението) за хаоса във Вселената в първата наносекунда от нейното раждане.

Остава обаче открит въпроса дали хаосът в родената вселена е реален или е приписан (вменен) от изследователи и автори. Милиардите години съществуване на Вселената може би следва да се приемат като достатъчно основание за отсъствието на какъвто и да е хаос от нейното раждане до днешния ден.

Много по-правдоподобно е залагането и проследяването на хармоничното начало в раждането (възникването, сътворяването) на Вселената и поражданата хармония в нейното последващо съществуване. Такова съществуване, което е резултат на породените образи на Вселената. Поражданите образи на Вселената са с висока степен на свобода в строго определени граници. Определяща за съществуването на Вселената е хармонията, а не безграничния хаос.

От краткото изложение може да се открие извода за наличието на общ логически обоснован механизъм (процес) за възникването и съществуването на Вселената като система от висок ранг и на всички системи в нея от по-нисък ранг. Този механизъм (процес) безспорно е пораждането на първия образ и непрекъснатото последващо пораждаване на образи.

Самата същност на пораждането на образ е истинския информационен процес. Породеният образ е реалната информация. Тя е информация в своя първичен и чист вид.

Определянето на понятието информация като пораждаване на образ сериозно променя отношението на информацията с фундаменталните категории материя и енергия. Новият поглед към същността на информацията логически обосновава нейната

първичност. Приемайки тази обоснованост, понятията материя и енергия получават статута на среда и средство в пораждането на образи и в произтичащото от тях многообразие на информационните процеси.

Такова твърдение е силно и с ново качество. То налага необходимостта от преосмисляне на традиционното разбиране не само за тези категории, но и до преосмисляне на определяните чрез тях явления и процеси. Определянето на понятието информация като пораждаване на образ е натоварено и с ново качествено отношение към понятията пространство и време.

На повърхността на това отношение ясно се откроява тяхната взаимнообословеност в неделимото им триединство “информация – пространство – време”. Върху това единство е формиран фундамента на мирозданието. Неделимостта на триединството “информация – пространство – време” се реализира във всеки миг от съществуването на Вселената в цялостно изпълващото я многообразие на форми, процеси и проявления.

Анализът на понятията пространство и време не са предмет на представяната работа.

Трябва да се отбележи обаче, че докато редица автори разглеждат пространството и времето в тяхното пресичане информацията остава относително обособена и изолирана от смисъла на парадигмите за тяхната същност. Това произтича от същността на разпространените досега парадигми за информацията.

Новият поглед към същността на информацията като пораждаване на образ изважда определението за понятието информация от формите на самообособяване и самоизолиране и поставя на ново по-високо ниво отношенията и понятието информация с понятията пространство и време. На новото по-високо ниво на разбиране отношенията между информацията, пространството и времето преминават в ново качество.

Главният резултат от новото качество е формирането на ново мега понятие за тяхната едентичност. Такова понятие е информационно – пространствено – времеви континиум. Този континиум легитимира триединството на информацията, пространството и времето.

Приемането и обективизирането на информационно – пространствено – времеви континиум изисква да се дефинира определеността на понятията в този континиум. Информацията като пораждаване на

образ се ражда (възниква) в конкретно реално време и конкретно на това време реално пространство. От своя страна време без информация и пространство не би могло да бъде дефинирано. Пространството също така не би могло да бъде определено без информация и време.

Новият поглед към същността на информацията кореспондира непосредствено с фундамента на отворените системи. Обективната даденост и безспорна реалност е, че Вселената в цялото си многообразие от звездни купове, слънчеви системи от планети и спътници са отворени системи от различни нива. Отворени системи на планетата Земя са растителния и животинския свят.

Правдоподобно е пораждането на информация и протичането на информационните процеси в отворените системи да имат единна логическа обусловеност. Такава логическа обусловеност е “информационно – пространствено – времеви” континуум, който лежи в основата на всяка отворена система.

Това налага необходимостта от нов поглед и към създанието на отворените системи и тяхното съществуване. Този поглед трябва да разкрива тайната на хармонизацията на света.

От методологична и практична гледна точка новият поглед към информацията и дефинирания от него информационно – пространствено – времеви континуум изисква създаването на адекватна на него методология за изследване на свойствата и качествата на процесите и явленията и разработване на необходимия за това метричен апарат. Сред инструментариума на този метричен апарат е изключително важен, актуален и първостепенен въпросът за разработване на методика за фиксиране на информацията, от породения образ във физическата среда, и за създаване на работни технологии за нейното последващо преобразуване (обработване), рационално използване и пораждане на нови образи.